

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Joanna Kołata **Politechnika Poznańska, Wydział Architektury**

Stypendystka projektu pt. „Wsparcie stypendialne dla doktorantów na kierunkach uznanych za strategiczne z punktu widzenia rozwoju Wielkopolski”, Poddziałanie 8.2.2 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

Kształtowanie miejsc publicznych wobec przemian struktury wiekowej społeczności miejskiej na przykładzie Poznania.

Globalne trendy demograficzne wskazują na stały wzrost liczby mieszkańców miast. Ponad dwie trzecie ludności Europy mieszka na obszarach miejskich i, wg danych ONZ, liczba mieszkańców miast będzie rosła o niemal 10% w okresie 2009-2050, pomimo prognozowanej depopulacji Europy po 2025 r.¹ W wielu miastach zauważalny jest spadek liczby mieszkańców i proces wyludniania dzielnic śródmiejskich (dezurbanizacja). Równocześnie bardzo zauważalny w UE jest wzrost liczby osób starszych (60+), których populacja zwiększa się o ponad 2 mln rocznie. Istotny aspekt zjawiska starzenia się społeczeństwa stanowi również radykalny wzrost liczby osób w bardzo podeszłym wieku (80+)².

Sytuacja demograficzna w polskich miastach jest podobna. Tendencje tych zmian zaobserwować można na przykładzie Poznania, gdzie od 2002 roku następuje ciągły spadek liczby mieszkańców i starzenie się populacji. Prognozy demograficzne wskazują na znaczące zmiany w strukturze wiekowej mieszkańców miasta, według których ilość osób w wieku powyżej 65 roku życia będzie coraz większa, a w latach 2025-2030 stanowić będzie 25% liczby mieszkańców.

---

¹ Według źródeł ONZ w latach 1950-2009 liczba ludności miejskiej w Europie wzrosła o 90%, podczas gdy cała populacja Europy zwiększyła się tylko o 34%. Por.: Narody Zjednoczone, Departament Spraw Gospodarczych i Społecznych, Wydział ds. Ludności, World Urbanisation Prospects: The 2009 Revision, 2010 r.

² W ciągu najbliższych 30 lat ta grupa wiekowa będzie stanowić ponad 10% populacji wielu miast UE i może podwajać się co 25 lat. Por.: Miasta przyszłości – Wyzwania, wizje, perspektywy. Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej, 2011. źródło: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/citiesoftomorrow/citiesoftomorrow_final_pl.pdf

Przestrzeń publiczna jest obszarem o szczególnym znaczeniu dla jakości życia mieszkańców, a usytuowanie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne miejsc publicznych powinny umożliwiać integrację i aktywne uczestnictwo w życiu miasta. Brak jednak jednoznacznych badań wskazujących, które obszary miasta wymagają zdecydowanych przekształceń miejsc publicznych, jaki powinien być kierunek i zakres tych zmian, by Poznań stał się miastem przyjaznym osobom starszym.

Wobec zmian struktury społecznej i prognozowanego starzenia się mieszkańców miasta zmianie ulega sposób i częstotliwość użytkowania przestrzeni otwartych. Zauważyć można wiele trudności, jakie napotykają osoby starsze w codziennym życiu, a z czasem będą się one nasilać. Osoby starsze dysponują z reguły większą ilością wolnego czasu, który mogłyby spędzać w miejscach publicznych. Równocześnie jednak miejsca te, są słabo przystosowane dla potrzeb tej grupy. Ma to wpływ na zanikanie kontaktów społecznych wśród mieszkańców, spadek ich aktywności, alienację skutkującą wykluczeniem społecznym oraz dezintegrację pokoleń. Konieczne jest zweryfikowanie dotychczasowych zasad kształtowania przestrzeni publicznej w celu lepszego wykorzystania potencjału miejskich terenów otwartych przez grupę użytkowników w wieku 65+.

Celem pracy jest określenie mierzalnych kryteriów oceny jakości przestrzeni publicznej Poznania pod kątem jej dostosowania do potrzeb rosnącej grupy osób starszych.

. Wyniki badań będą sformułowane w sposób umożliwiający ich wykorzystanie w planowaniu procesów rewitalizacyjnych i adaptacyjnych oraz określaniu standardów wyposażenia przestrzeni publicznych.

Jakość wielu miejsc publicznych w Poznaniu nie spełnia oczekiwań grupy użytkowników powyżej 65 roku życia i nie zachęca ich do korzystania z przestrzeni miejskich. Odpowiednia lokalizacja, aranżacja i wyposażenie tych miejsc mogą przyczynić się nie tylko do zwiększenia atrakcyjności miejsc publicznych dla osób starszych i poprawy integracji międzypokoleniowej, ale również do aktywizacji urbanistycznej dzielnic i rewitalizacji obszarów śródmiejskich.

Rozpoznanie barier utrudniających osobom starszym korzystanie z przestrzeni publicznej, określenie pożądaných standardów i zaproponowanie modelowych rozwiązania umożliwi poprawę jakości miejsc publicznych Poznania w kategoriach stanowiących kluczowe atrybuty dobrej, przyjaznej wszystkim mieszkańcom przestrzeni publicznej.